

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES PAGRINDU NERINGOS SAVIVALDYBEI PRIKLAUSANČIUOSE PAPLŪDIMIUOSE

2016-08-12 Nr. (16)SN-108)SP-88

Vilnius

Lygių galimybių kontrolierė (toliau – ir Kontrolierė) 2016 m. liepos 22 d. gavo pareiškėjo V.-P. S. (toliau – ir Pareiškėjas) skundą, kuriame nurodoma, jog Nidoje, Preiloje, Pervalkoje ir Juodkrantėje nėra vyrų paplūdimio, tuo tarpu moterų paplūdimiai minėtose vietovėse įrengti.

Lygių galimybių kontrolierė 2016 m. liepos 25 d. raštu Nr.(16)SN-108)S-608 kreipėsi į Neringos savivaldybės merą, prašydama pateikti motyvuotus ir pagrįstus paaiškinimus apie tai, kodėl iki šiol Neringos savivaldybės teritorijoje esančiuose paplūdimiuose nėra įrengti vyrų paplūdimiai.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė :

1. Pareiškėjas 2016 m. liepos 21 d. skunde Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai nurodė, kad 2015 m. (tiksliai data nėra nurodyta) telefonu kreipėsi į Neringos savivaldybės merą, klausdamas, kodėl Neringos savivaldybei priklausančiuose paplūdimiuose nėra vyrams skirtų paplūdimių. Tuomet Neringos savivaldybės meras telefonu patikino pareiškėją, kad 2015 m. balandžio - gegužės mėnesiais vyrams skirti paplūdimiai bus įrengti, tačiau pareiškėjui pasiteiravus telefonu 2015 m. liepos mėnesį Neringos savivaldybės mero pavaduotojas pareiškė, jog vyrams skirtų paplūdimių įrengimui nėra lėšų. 2016 m. liepos mėnesio pabaigoje Neringos savivaldybės mero pavaduotojo referentė informavo pareiškėją, kad vyrams skirti paplūdimiai nėra įrengti.

2. Neringos savivaldybės meras 2016 m. liepos 29 d. raštu Nr. (4.16.)V15-1685 paaiškino, kad 2013 m. vasario 21 d. Neringos savivaldybės tarybos sprendimais Nr. T1-47, T1-48, T1-49 ir T1-50 buvo patvirtinti Nidos, Preilos, Pervalkos ir Juodkrantės pajūrio rekreacinių zonų detalieji planai. Rengiant

detaliuosius planus buvo atsižvelgta į tvaraus (tausojančio ir subalansuoto) vystymo nuostatas, kurios numato socialinių, ekonominių ir ekologinių interesų derinimą. Detaliųjų planų rengimo metu buvo išlaikytos visos derinimo, viešinimo visuomenei procedūros, atsižvelgiant į visų suinteresuotų asmenų grupių prašymus ir pageidavimus, atliktas paplūdimio zonavimas. Numatytos neįgaliesiems pritaikytos, moterų, nudistų, bendrųjų pliažų zonos, vietos vaikų maudymuisi, aktyvaus, pasyvaus poilsio, sporto pajūrio rekreacinės zonos. Pasiūlymų ar pageidavimų įrengti ar numatyti vietas vyrų pliažų įrangimui detalaus plano rengimo ir viešinimo metu nebuvo gauta.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a :

1. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar 2013 m. vasario 21 d. Neringos savivaldybės tarybos sprendimai Nr. T1-47, T1-48, T1-49 ir T1-50, kuriais patvirtinti Nidos, Preilos, Pervalkos ir Juodkrantės pajūrio rekreacinių zonų detalieji planai, nėra diskriminacinio pobūdžio bei neprieštarauja Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 3 str. 1 d. išdėstytoms nuostatomis, reglamentuojančioms valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pareigą įgyvendinti moterų ir vyrų lygias teises.

2. Pažymėtina, jog tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija, pačia bendriausia šio žodžio prasme, reiškia teisių sumažinimą arba atėmimą tam tikrai kategorijai asmenų dėl kokių nors požymių. Diskriminacijos sąvoka paprastai siejama su lygių galimybių, lygiateisiškumo pažeidimu, o nediskriminavimas – su asmenų lygaus traktavimo, lygių galimybių realizavimo kategorijomis. Konstitucinė diskriminacijos samprata atskleidžiama, pasiremiant Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str., kuriame numatyta, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs ir nurodoma, jog žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas pažeidžiamas, kai tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, yra kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama, kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius.

3. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises,

draudžia bet kokią diskriminaciją, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos.

4. Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 3 str. 1 d. 1 p. ir 2 p. nustatyta, jog valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti, kad visuose jų rengiamuose ir priimamuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios moterų ir vyrų teisės; rengti ir įgyvendinti priemonės, skirtas moterų ir vyrų lygioms galimybėms užtikrinti ().

Nagrinėjamu atveju 2013 m. vasario 21 d. sprendimais Nr. T1-47, T1-48, T1-49 ir T1-50 Neringos savivaldybės taryba patvirtino Nidos, Preilos, Pervalkos ir Juodkrantės pajūrio rekreacinių zonų detaliuosius planus, kuriuose išskirti visi specializuoti pliažai, išskyrus vyrų.

Pažymėtina, jog 2015 m. kovo 9 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-204 „Dėl pajūrio juostos žemyninės dalies paplūdimių rekreacijos plano tvirtinimo“ patvirtinti Pajūrio juostos žemyninės dalies paplūdimių rekreacijos specialiojo plano sprendiniai (toliau – ir Sprendiniai). Sprendinių 9.3.1. p. pažymėta, jog rekreacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zona skirstoma į: subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos kraštovaizdžio tvarkymo zoną, kuri apima bendrojo naudojimo pliažus (didelio intensyvumo bendro naudojimo pliažai; vidutinio intensyvumo bendro naudojimo pliažai; mažo intensyvumo bendro naudojimo pliažai) ir specializuotus pliažus (vyrų, moterų, nudistų pliažai; neįgaliesiems pritaikyti pliažai; ekstremalių pramogų teritorijos; pasivaikščiojimų teritorijos) (9.3.1.1. p.); ir urbanizuotos rekreacinės aplinkos kraštovaizdžio tvarkymo zoną (9.3.1.2. p.).

Atkreiptinas dėmesys, jog vyrų pliažas yra toks pats specializuotas pliažas kaip ir moterų, nudistų bei neįgaliesiems pritaikytas pliažas, todėl, vadovaujantis Konstitucijoje įtvirtintu lygybės principu, teigtina, jog rengiant pajūrio rekreacinių zonų detaliuosius planus turi būti numatyti ne tik moterų, pritaikyti neįgaliesiems, bet ir vyrų pliažai.

5. Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas pažeidžiamas, kai tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, yra kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama, kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas Nr. 17/97).

6. Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 p. nustato, jog valstybės ir savivaldybių

institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Pažymėtina, jog Neringos savivaldybės tarybos sprendimai priimti 2013 m., tuo tarpu Sprendiniai patvirtinti 2015 m. kovo 9 d. Pareiškėjas tvirtina, jog į Neringos savivaldybę kreipėsi dar 2015 m. bei buvo patikintas, kad 2015 m. balandžio - gegužės mėnesiais vyrų paplūdimiai bus įrengti, tačiau 2015 m. liepos mėn. buvo informuotas, jog dėl lėšų stygio vyrų pliažai įrengti nebus.

Neringos savivaldybės 2016 m. liepos 29 d. rašte Nr. (4.16.)V15-1685 nurodyta, jog detaliųjų planų rengimo metu buvo išlaikytos visos derinimo, viešinimo visuomenei procedūros, atsižvelgiant į visų suinteresuotų asmenų grupių prašymus ir pageidavimus, atliktas paplūdimio zonavimas. Numatytos neįgaliesiems pritaikytos, moterų, nudistų, bendrųjų pliažų zonos, vietos vaikų maudymuisi, aktyvaus, pasyvaus poilsio, sporto pajūrio rekreacinės zonos.

Pagal Lietuvos antidiskriminaciniuose įstatymuose įtvirtintą teisinį reguliavimą diskriminacija siejama su konkrečiu asmeniu, kuris buvo traktuojamas mažiau palankiai tam tikroje situacijoje nei kitas asmuo dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, yra lyginami keli žmonės, kurie skiriasi savo tapatybės požymiais, kitais požymiais ir vertinama, ar tokiose pačiose, ar panašiose aplinkybėse jie traktuojami vienodai.

Situacija, kuomet pagal galiojančius teisės aktus nustatytos nelygios sąlygos moterims ir vyrams (t. y. numatytos neįgaliesiems pritaikytos, moterų, nudistų, bendrųjų pliažų zonos, tačiau nesant vyrų pliažo), laikytina prieštaraujanti aukščiau išdėstytiems Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo reikalavimams.

7. Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 6 str. nustatyta, kad moterų ir vyrų lygių teisių pažeidimu laikomi bet kokie veiksmai ar kitoks elgesys, kuriais asmuo diskriminuojamas dėl lyties. Darytina išvada, jog Neringos savivaldybė, neįrengdama vyrams skirtų paplūdimių, pažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 3 str. reikalavimus.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 str., 15 str. 2 p. bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 str. 1 d. 2 p.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a :

1. Kreiptis į Neringos savivaldybę bei siūlyti pagal kompetenciją užtikrinti lygias moterų ir vyrų teises gauti viešąsias paslaugas Neringos savivaldybės paplūdimiuose, atitinkamai pakeičiant jų kompetencijai priklausančių teisės aktų nuostatas.

2. Su sprendimu supažindinti pareiškėją, Neringos savivaldybę.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė